

## 10. Institutionerne: Styrkelse og enkelte nydannelser

### Forfatningstraktaten

- Sikrer åbenhed i lovgivningsarbejdet, bl.a. skal rådmøderne herom være offentlige.
- Giver større indflydelse til Europa-Parlamentet, bl.a. med hovedreglen om at parlamentet er medlovgiver.
- Indfører en fast formand for Det Europæiske Råd valgt for to et halvt år ad gangen.
- Introducerer en »dobbelt-hattet« EU-udenrigsminister som fast formand for Udenrigsrådet og næstformand i Kommissionen.
- Indfører gruppeformandskab for øvrige rådsformationer med tre lande i 18 måneder, hvor den ledende rolle går på skift for 6 måneder ad gangen.
- Sikrer én kommissær per medlemsland frem til 2014 og herefter kommissærer fra 2/3 af medlemslandene ad gangen, med fuld og lige rotation.
- Styrker borgernes og virksomhedernes adgang til EU-Domstolen.

Forfatningstraktaten fastholder EU's grundlæggende institutionelle opbygning som den ser ud i dag. Samtidig er det et hovedformål med forfatningstraktaten at sikre effektive og demokratiske EU-institutioner også i det udvidede EU med 25 eller flere medlemmer.

Det sker for det første med en mere klar beskrivelse af institutionernes funktioner og indbyrdes arbejdsdeling.

Det Europæiske Råd gøres udtrykkeligt til en EU-institution, der fastlægger de strategiske og overordnede politiske retningslinier for EU's arbejde. Forfatningstraktaten bestemmer desuden som noget nyt, at den lovgivende magt som hovedregel udøves af Europa-Parlamentet og Rådet i fællesskab. Europa-Parlamentet repræsenterer borgerne, mens Rådet repræsenterer medlemslandene. Kommissionens og EU-Domstolens roller som ansvarlige for henholdsvis den europæiske forvaltning og overholdelse af lov og ret fastholdes også, men forfatningstraktaten præciserer og samler beskrivelsen af deres beføjelser.

For det andet søger forfatningstraktaten at styrke institutionernes effektivitet i lyset af be-

hovet for at styrke koordination, beslutningsdygtighed og handlekraft i et EU med mange medlemmer.

Det er baggrunden for oprettelsen af nye poster som fast formand for Det Europæiske Råd og som EU-udenrigsminister med ansvar for gennemførelsen af både Kommissionens eksterne anliggender og Rådets fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det er også baggrunden for beslutningen om en mindre Kommission fra 2014.

Endelig søger forfatningstraktaten for det tredje at styrke institutionernes demokratiske forankring.

Det sker bl.a. ved en traktatfæstelse af princippet om åbenhed i Rådets lovgivningsprocedurer og i de øvrige EU-institutioners arbejde. Også en større rolle for Europa-Parlamentet og en bredere adgang til EU-Domstolen skal ses i dette lys.

### 10.1 Åbenhed i EU's institutioner og organer

Kravet om åbenhed i alle EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer understreges bl.a. ved at slå princippet fast i en samlet artikel i del I. Formålet med åbenhed er at fremme gode styre-reformer og sikre civilsamfundets deltagelse, jf. art. I-50, stk. 1.

Mere specifikt bestemmes det, at Europa-Parlamentets samlinger er offentlige, ligesom Rådets samlinger, når det udøver sine lovgivende funktioner, jf. art. I-50, stk. 2. Ved europæisk lov skal der desuden fastsættes regler for offentliggørelse af lovgivningsmæssige dokumenter og for aktindsigt i alle EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer, jf. art. I-50, stk. 3, og III-399. EU's beslutninger skal i alle tilfælde træffes så åbent som muligt og så tæt på borgerne som muligt, jf. art. I-46, stk. 3. Alle institutioner, organer, kontorer og agenturer skal endelig basere sig på en åben, effektiv og uafhængig europæisk forvaltning, jf. art. III-398.

### 10.2 Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentets rolle styrkes væsentligt især som følge af forfatningstraktatens hovedregel om at anvende kvalificeret flertal i Rådet og den almindelige lovgivningsprocedure, hvor Europa-Parlamentet er medlovgiver. Se nærmere kapitel 11 om EU's beslutninger.